

Tekst en foto's:
Felice en Joop Stalenburg

Het is weer voorbij, die mooie winter

Slim bedacht van de natuur, dat veel vissen in de winter hun broedperiode hebben. Tijdens de koudeperiode zijn de omstandigheden het gunstigst voor het nageslacht om zich te ontwikkelen.

Er zijn dan weinig actieve jagers die het broedsel komen oppeuzelen, er is weinig verstikkende algengroei, er zijn minder duikers en er vindt nauwelijks stofwisseling plaats bij de vissen, zodat de ouders de eieren niet vaak alleen hoeven te laten om te eten.

Kaviaar

Deze winter waren er eieren van de slakdolf, de snotolf, de groene en gewone zeedonderpad en de botervis te bewonderen. Op het oog lijken al deze eieren een beetje op kaviaar. Snotolfeieren worden ook werkelijk voor gebruikt. Deze nepkaviaar wordt geëxporteerd onder de naam Duitse kaviaar. Maar de snotolf bij ons onder de brug wordt met rust gelaten, daar sta ik voor in.

Iedere vis met eieren heeft zijn eigen verhaal, maar die passen onmogelijk op deze twee pagina's. Dus houd ik het bij twee beesten die we intensief gestalkt hebben, de slakdolf en de botervis. Botervissen kun je zo lekker zien scharrelen. Heel relaxed zwemmen ze tussen de oesterriffen door. Voor ons zijn deze oesters de riffen van het koude water. Als we de door sommigen zo gehate oester niet hadden, zag het er een stuk saaier uit.

Lege oesterschelp

In november zijn de botervissen zo goed als verdwenen. Als je ze ziet, zijn de mannetjes

ongelofelijk mooi geel aan vinnen en kaken. Ze hebben het dan heel druk met het zoeken van een geschikte woning. Bijna altijd wordt dat een lege oesterschelp. Afgelopen winter hebben we tweemaal zo'n koppel botervissen met eieren gevonden om ze vervolgens een dikke zes weken te kunnen volgen.

Een van de twee stellen was het beschijnen, flitsen en toch af en toe aantikken van de babykamer zo zat geworden, dat de aanstaande ouders het klompje eieren hebben meegenomen naar een andere plek. We hebben die plek wel gevonden, maar het was onmogelijk om daar nog goed zicht op te krijgen. Bij botervissen blijft er minimaal een ouder bij de eieren, die het klompje met staart en lichaam vasthoudt. Dat kan ook niet anders. Het klompje is namelijk vederlicht, dat gemakkelijk weg kan rollen. Voor zover wij weten is de botervis de enige vis in onze Oosterschelde, waarbij zowel het mannetje als het vrouwtje de broedzorg op zich neemt.

Het juiste moment

Als je die twee zo heel innig omstrengeld ziet zitten in hun knusse oesterschelp, dan krijg je, ondanks de koude, een warm gevoel. Heel apart en voor mij onvergelijkelijk. Het andere stel was beter te fotograferen. Ik heb inmiddels geleerd om ze met rust te laten. Je bent overgeleverd aan wat zij willen. Zij maken uit of ze allebei met hun koppie op de foto gaan en zij bepalen

of er nog een herkenbaar streepje van de eieren te zien is. Minutenlang hang ik daar, met mijn benen bijna verticaal omhoog, te wachten op het juiste moment. Een ding is zeker: als je zo fanatiek bezig bent, vergeet je je koude vingers. Je kunt je zo weer vijftien minuten langer in het water blijven.

Vis met pyjamastrepen

Slakdolven heb ik nog maar weinig gezien. De eerste zag ik jaren geleden bij het wrakje van de Kabbelaar. Het was een klein donker visje met pyjamastrepen dat in een kommaatje gerold lag en het had hele kleine priemende oogjes. De laatste jaren zien we ze in de wintermaanden regelmatig onder de brug. Je vindt ze bij de geweispons. Het mannetje zoekt een mooie spons uit en wacht tot er een vrouwtje voorbijkomt. Zij zet de eitjes af in de geweispons en helaas, kort daarna gaat ze dood. Een slakdolf leeft maar een jaar. Het mannetje bevrucht de eitjes en gaat daarna op zoek naar een andere spons om op een volgend vrouwtje te wachten. Hij is in staat meerdere legsels te bevruchten, maar gaat binnen enkele weken ook dood. Wat wil je ook, met zo'n losbandig leven. Wat ons opviel is dat de mannetjes ook de sponzen van elkaar gebruiken. We zagen legsels in verschillende kleurnuances en ontwikkelingsstadia in één spons. Ze hebben ze weer veel geleerd. Nu gaan we op de kleintjes letten!

Links: Onderwaterballet..

Onder: Wekenlang samen in een krappe oester voor het nageslacht zorgen. Zo'n huwelijk moet wel goed zijn.

Linksonder: Vijf weken oude slakdolfeieren tonen al oogjes die vermoedelijk meer zien, dan wij denken.

Rechtsonder: De slakdolf laat alleen tijdens het zwemmen zijn zuignap zien.

